Samenwerkingsafspraken gebiedsgerichte aanpak oostelijk deel Grenscorridor

Samen op weg naar toekomstbestendigheid

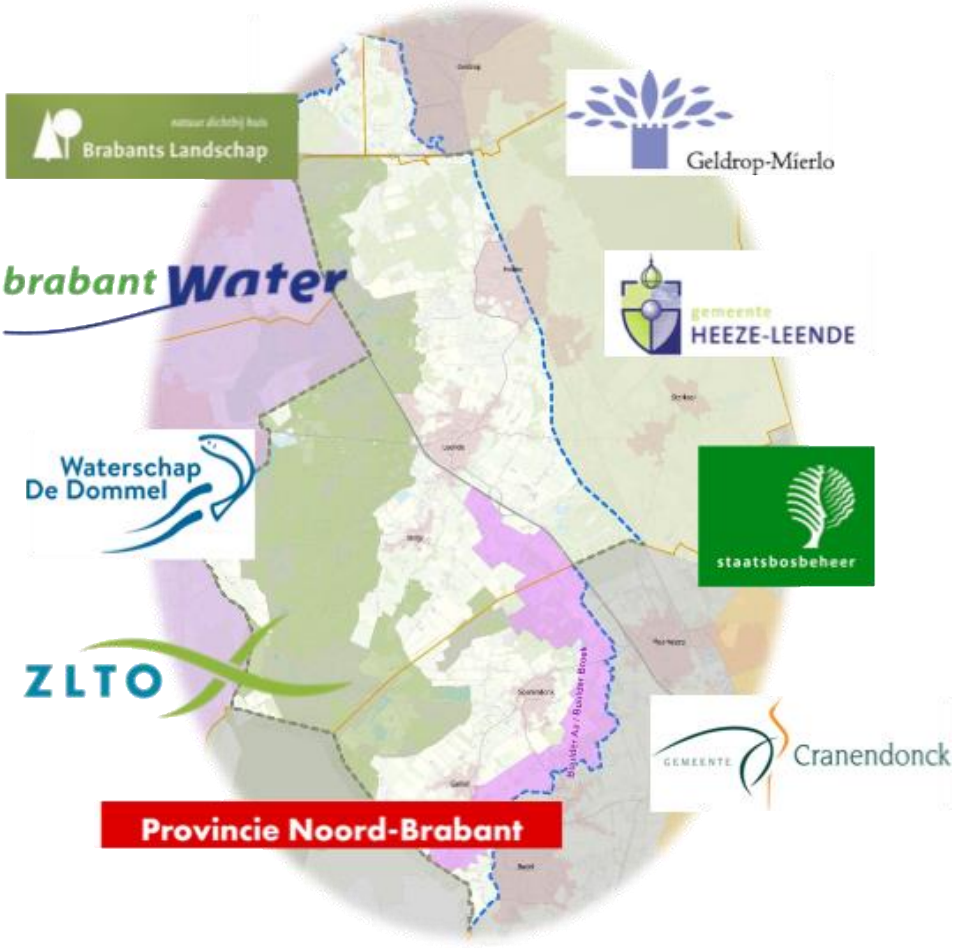

Gebiedsgerichte aanpak GRENSCORRIDOR

Inhoud

Colofon **3**

1. Doel Samenwerkingsafspraken oostelijk deel Grenscorridor **4**

2. Gebiedspartners **5**

3. Gebied oostelijk deel Grenscorridor **5**

4. Uitgangspunten voor gebiedsgerichte samenwerking **6**

4.1 Gemeenschappelijke uitdagingen “samen kom je verder” 6

4.2 Gezamenlijke grondstrategie “Zonder grond komt geen project rond” 7

4.3 Benut de kracht van lokale energie “wat goed is, moet door” 8

4.4 In verbinding met andere gebieden “de goede mensen op de goede plek” 8

4.5 Aansluiten op programma Grenscorridor “profiteren van voorwerk” 8

5. Gebiedsopgaven **9**

5.1 Natuur 9

5.2 Water 10

5.3 Landbouw 10

5.4 Recreatie 11

5.5 Energie 12

5.6 Mobiliteit 12

5.7 Verstedelijking 12

5.8 Overige ontwikkelingen 12

6. Gebiedsprogramma Grenscorridor **13**

6.1 Van gescheiden trajecten naar één Gebiedsprogramma Grenscorridor 13

6.2 Inzet op uitvoering projecten en invulling deelgebieden 13

6.3 Werkwijze programmabureau Grenscorridor 15

6.4 Bestuurlijke spelregels 16

6.5 Doorkijk vervolgproces 16

Colofon

© Bestuurlijk Overleg GGA Grenscorridor

Uitgave: alle gebiedspartners oostelijk deel Grenscorridor

Kenmerk: Ntb
Status: definitief
Datum: 13 mei 2026

1. Doel Samenwerkingsafspraken oostelijk deel Grenscorridor

Met de *Samenwerkingsafspraken gebiedsgerichte aanpak oostelijk deel Grenscorridor* committeren de gebiedspartners zich voor de lange termijn aan de gezamenlijke vervolgstappen die nodig zijn voor de ontwikkeling van het oostelijk deel van het gebied Grenscorridor. Partijen leggen afspraken vast over de wijze waarop zij gaan werken aan een toekomstbestendig gebied. Deze afspraken gaan over de toekomstige activiteiten en over de coördinatie van lopende activiteiten die door moeten blijven gaan. Voor alle partijen is het belangrijk om voor het oostelijk deel van Grenscorridor tot actie over te gaan. In het vervolg worden in deelgebieden de opgaven en inzet geconcretiseerd. Alle partijen zien dat het nodig is om keuzes te maken die aansluiten op de lokale uitdagingen en gebiedsopgaven waarin aandacht is voor de korte én lange termijn. Partijen willen elkaar helpen om met de opgaven aan de slag te gaan vanuit de erkenning dat iedereen in grote mate afhankelijk is van elkaar voor het versterken van het gebied. Instemming met de samenwerkingsafspraken betekent niet dat partijen verantwoordelijk zijn voor de verwezenlijking van alle genoemde doelstellingen.

De gebiedsgerichte aanpak is nodig omdat binnen Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux de natuur- en waterdoelen niet kunnen worden gehaald met het nemen van maatregelen door terreinbeherende organisaties binnen hun gebieden. Er is meer nodig om de doelen te behalen. Een gebiedsgerichte aanpak is ook nodig om ruimte te krijgen voor de verstedelijkingsopgave, een toekomstbestendige landbouw, recreatie en energietransitie. Het in samenhang en samenwerking oplossen van de opgaven voor de Grenscorridor is van grote ecologische, economische en maatschappelijke betekenis. In het gebied ligt een uitdaging voor een veerkrachtige natuur, robuust watersysteem én perspectief voor de agrarische sector. Door in de omliggende gebieden maatregelen te nemen, kan natuur- en watersysteemherstel worden versterkt én ruimte ontstaan voor woningbouw, bedrijventerreinen en recreatie. Tegelijkertijd wordt met agrariërs aan een duurzaam perspectief gewerkt met voldoende mogelijkheden om te blijven ondernemen.

In 2023 hebben de gebiedspartners in Grenscorridor aan de westzijde van het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux zich al gecommitteerd aan gezamenlijke vervolgstappen. In december 2024 heeft de Provincie Noord-Brabant aan Waterschap De Dommel gevraagd om het oostelijke deel van het Natura 2000-gebied ook onder te brengen bij het programmabureau. Gebiedspartijen van het oostelijk deel van de Grenscorridor kunnen daarmee gebruikmaken van de organisatie en opgedane ervaring. Ze kunnen benutten wat bruikbaar is om de stap richting uitvoering van initiatieven in het oostelijk deel te versnellen en de eigen identiteit en cultuur van het gebied te behouden. Om de betrokkenheid in het vervolg van de gebiedsgerichte aanpak te verankeren, is het nodig dat bevoegde gezagen en partners met grondeigendom, beheerverantwoordelijkheid of financiële deelname afspraken in een volgende fase uitwerken en ondertekenen.

2. Gebiedspartners

Onderstaande organisaties gaan zich als gebiedspartner inzetten voor de gebiedsgerichte aanpak van het oostelijk deel van de Grenscorridor.

Brabants Landschap	Provincie Noord-Brabant
Brabant Water	Staatsbosbeheer
Gemeente Cranendonck	Waterschap de Dommel
Gemeente Geldrop-Mierlo	ZLTO
Gemeente Heeze-Leende	

3. Gebied oostelijk deel Grenscorridor

Het oostelijk deel van het gebied Grenscorridor maakt deel uit van het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux. Het Natura 2000-gebied ligt grotendeels in de gemeenten Bergeijk, Valkenswaard, Heeze-Leende, Cranendonck en Waalre. Aan de noordkant bevindt zich het gebied Gijzenrooi nabij de stedelijke gebieden van Eindhoven en Geldrop. Gijzenrooi is een waardevolle groene zone tussen Eindhoven en Geldrop.

Het noordelijk deel van het Natura 2000-gebied Groote Heide-noord, ook wel Leenderheide genoemd, ligt in de oksel van de snelwegen A67 en A2, net ten zuiden van Eindhoven en Geldrop. Aan de oostkant wordt het gebied begrensd door het dal van de Strijper Aa en de Oude Strijper Aa, aan de westkant door het dal van de Tongelreep. Ten zuiden ligt natuurreservaat Groote Heide Zuid. Grote delen van het heidelandschap zijn nog intact, er is een afwisselend mozaïek van natte en droge heide met vennen en bossen. Het heidelandschap wordt doorsneden door - deels gekanaliseerde – laaglandbeken, die plaatselijk omzoomd zijn door hooilanden, beekbegeleidende bossen en hakhoutpercelen. De gebieden in het oostelijk deel van het Natura 2000-gebied worden beheerd door Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, diverse gemeenten en particulieren.

Binnen de natuurgebieden zijn heel weinig mogelijkheden om nog extra maatregelen te nemen om negatieve effecten van stikstofdepositie, verdroging en (intensieve) recreatie op te heffen.

Buiten de grenzen van het Natura 2000-gebied zijn er verschillende functies. Er zijn drinkwaterlandschappen op de Groote Heide-noord (deels binnen Natura-2000-gebied) en in Budel (*Buulderbroek*) in wording. Naast het winnen van drinkwater is er aandacht voor natuur, landschap en recreatie. Er zijn veel levendige woonkernen met plannen voor uitbreiding. In het hele gebied is een diversiteit aan agrarische bedrijven. De agrarische sector bevindt zich tussen verder ontwikkelende bebouwing, natuurgebieden en beekdalen.

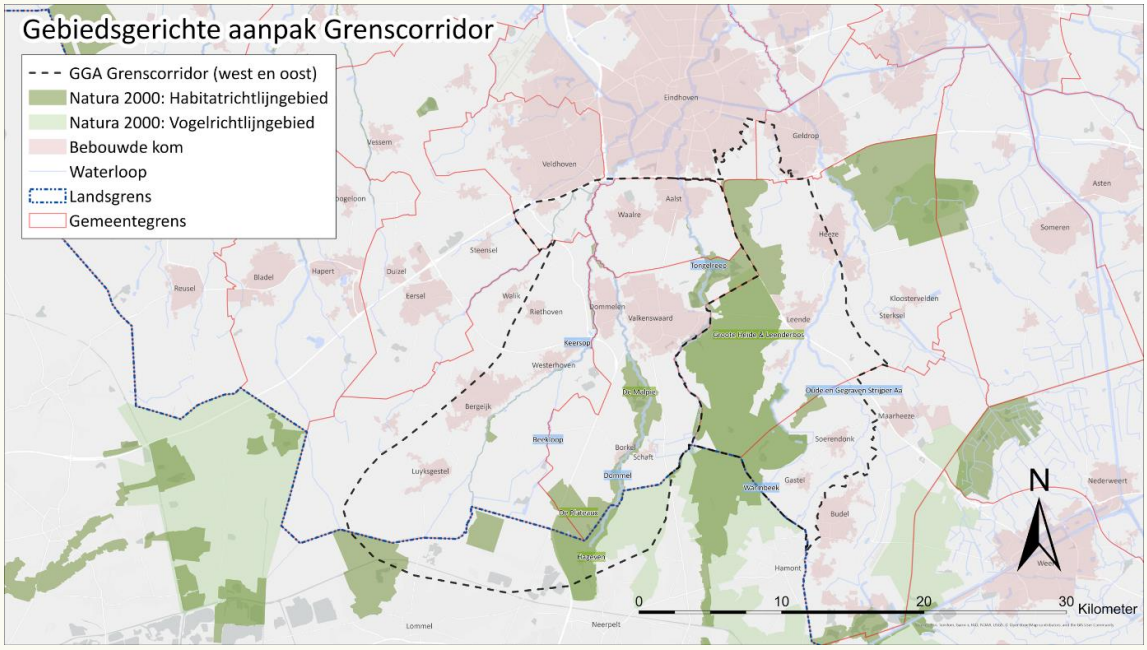

Figuur 1. Begrenzing van het westelijk deel van Grenscorridor en het oostelijk deel van Grenscorridor

Voor het oostelijk deel Grenscorridor wordt de begrenzing voor nu vastgesteld. Daar waar de praktische uitwerking vraagt om flexibiliteit, wordt de grens niet als rigide beschouwd.

4. Uitgangspunten voor gebiedsgerichte samenwerking

4.1 Gemeenschappelijke uitdagingen “samen kom je verder”

In het oostelijk deel van het gebied Grenscorridor liggen uitdagingen waar partijen samen en gebiedsgericht mee aan de slag willen. Het is de ambitie te werken aan een gebied waar een schoon en klimaatrobuust watersysteem plek biedt aan agrarische bedrijven om te ondernemen, een gebied met gezonde natuur en veel mogelijkheden voor recreatie, waarbij er ruimte is voor woningen, bedrijven en de energietransitie.

Vanaf de start van het proces werken partijen vanuit een *meervoudige belangenbenadering*. Partners zijn gelijkwaardig, werken in een open proces samen aan opgaven en wegen alle belangen af als er keuzes gemaakt moeten worden. Er zijn wettelijke doelen, tegelijkertijd weten partijen ook dat resultaten niet kunnen worden afgedwongen. Dit vraagt zorgvuldigheid en creativiteit bij het zoeken naar oplossingen, bundeling van krachten helpt daarbij.

Gebiedsproces met maatwerk

Aan de gebiedssamenwerking zijn een veelheid aan opgaven en doelen verbonden die in concreetheid flink uiteen kunnen lopen. De partners hechten eraan om samen toe te werken richting de doelen. Samenwerken brengt voordelen. Daarnaast is er een overkoepelende programmaorganisatie die denk- en doekracht brengt.

De partners nemen deel aan het programma vanuit de overtuiging dat een gebiedssamenwerking hen verder brengt. Partners kiezen voor maatwerk waarbij iedereen ernaar streeft zo ver mogelijk te

komen op weg naar een toekomstbestendig gebied. Werken in situaties waarbij de einduitkomst nog niet vaststaat, met de nodige onzekerheden, vraagt flexibiliteit. Er zijn per opgave verschillende paden om naar een einddoel toe te werken. Bij de samenwerking in deelgebieden, zie ook 6.2, worden opgaven zoveel mogelijk geconcretiseerd en wordt er gekeken wat er kan om de gewenste weg in te zetten.

Vertrouwen in elkaar en het gebiedsproces moet verder worden opgebouwd tussen partners en in de deelgebieden. De partners vinden het belangrijk om de voortgang te kunnen beoordelen. Vanuit het gebiedsprogramma worden effecten van ingezette maatregelen of beleid in beeld gebracht. Door op vooraf bepaalde momenten gezamenlijk een beeld te vormen van de voortgang, kan er worden bijgeschakeld of kan de koers verlegd worden als doelen in het gedrang komen.

Gebiedsgericht aan de slag vanuit verschillende verantwoordelijkheden
Partners werken samen aan een leefbare en economisch vitale regio. Dat gaat verder dan afzonderlijke beleidsdoelen. Er zijn de komende jaren samenhangende keuzes op gebieds- en bedrijfsniveau te maken. Daarvoor zetten de partners in op het samenwerken in deelgebiedsteams met nauwe betrokkenheid van ondernemers en andere groepen in de deelgebieden. Voor projecten en ondernemerscasuïstiek is maatwerk nodig. De koppeling tussen gebiedsgericht maatwerk en een brede blik op bedrijfsstrategieën is cruciaal.

Bij het samenwerken zijn partijen zich ervan bewust dat er verschillende rollen zijn, soms ook binnen dezelfde organisaties. Het kan zijn dat een organisatie deelneemt als gebiedspartner en ook andere verantwoordelijkheden heeft, bijvoorbeeld in de rol van bevoegd gezag, beleidsbepaler, beleidsuitvoerder of toezichthouder. Dit kan op sommige momenten uitdagingen en spanning met zich meebrengen. Gebiedspartners spreken af spanningen samen te bespreken binnen het gebiedsproces. Om tot goede afwegingen te komen, worden betrokken belangen besproken en samen en integraal beoordeeld. Bij het bepalen van een koers worden wettelijke verplichtingen gerespecteerd en wordt samen ruimte gezocht voor ontwikkeling om tot goede oplossingen te komen. Dit kan leiden tot keuzes die een sectorale insteek hebben. De uitkomst wordt vastgelegd in het gebiedsprogramma en geëvalueerd om ervan te leren. Daarbij past het ook om als partners gedurende het proces de eigen rol en invulling kritisch te beoordelen en te kijken wat bijdraagt aan het nemen van besluiten en het komen tot goede oplossingen.

4.2 Gezamenlijke grondstrategie “Zonder grond komt geen project rond”

Voor een integrale aanpak van de gebiedsopgave is samenwerking tussen de partners op het gebied van grondzaken met een gezamenlijke grondstrategie een belangrijk uitgangspunt. Er is veel grond nodig voor functies zoals woningbouw, bedrijventerreinen, wegen en infra, landbouw(transitie), natuur- en watersysteemherstel en klimaatadaptatie. Belangen van partijen liggen hier niet per definitie op een lijn. De ruimte is schaars en beschikbaarheid niet vanzelfsprekend. Het is bij de verworven percelen nodig om vanuit de mogelijkheden te kijken. Hiervoor is het nodig dat de mensen die zich bezighouden met grond elkaar regelmatig treffen, elkaar niet beconcurreren en afspraken maken wanneer er gezamenlijk kan worden opgetrokken.

Voor ondernemers in het gebied is een goed antwoord op vragen over grond of de ontwikkeling van het bedrijf cruciaal, waarbij vragen van een individuele ondernemer met aandacht en slagvaardigheid kunnen worden behandeld. Hierbij is de insteek gebruik te maken van de reeds bestaande structuur, werkwijze en instrumentarium van het westelijk deel van Grenscorridor. Voor het vervolg geldt dat partners van oost en west verder gaan met één *Grond- en Casustafel*. Voor dit Grenscorridor-brede overleg wordt, aanvullend op deze Samenwerkingsafspraken, besproken en vastgelegd onder welke (grondspecifieke) voorwaarden iedere partij vanuit oost deelneemt en wat dit betekent voor een gezamenlijke grondstrategie.

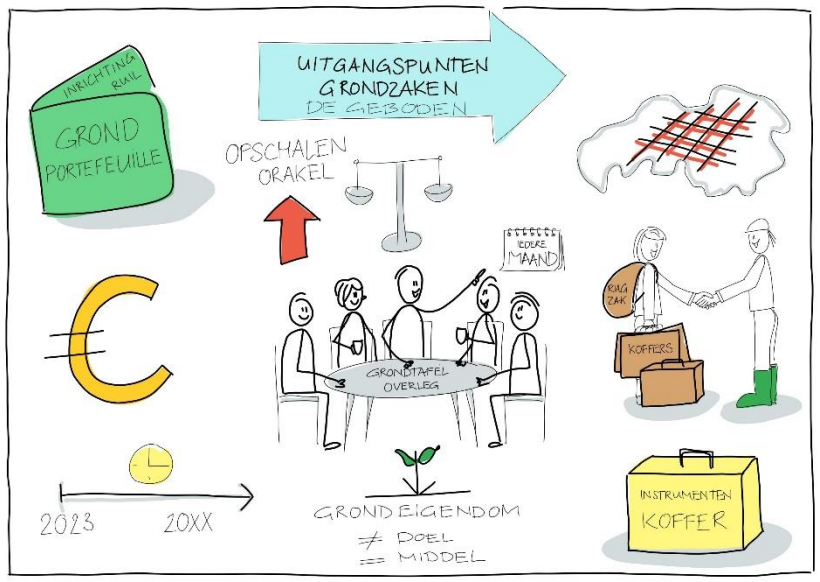

4.3 Benut de kracht van lokale energie “wat goed is, moet door”

In het gebied lopen al veel concrete ruimtelijke plannen en projecten zoals Gebiedsontwikkeling Gijzenrooi, Drinkwaterlandschap Groote Heide, Paaldijk-Renheide en Witsem. Ook agrariërs geven aan met concrete initiatieven vooruit te willen. Vanuit de gebiedsgerichte aanpak wordt zoveel mogelijk bij lopende projecten en lokale energie aangesloten. Indien een project- en of sectorale aanpak te weinig aansluit op of ruimte biedt voor andere opgaven in het gebied, wordt dat bespreekbaar gemaakt tussen gebiedspartners, opdrachtnemers en opdrachtgevers.

4.4 In verbinding met andere gebieden “de goede mensen op de goede plek”

Er zijn in de nabijheid van het oostelijk deel Grenscorridor nog twee gebieden waar een gebiedsproces loopt: Strabrechtse Heide en Weerter- en Budelerbergen. Daar liggen onbenutte kansen om niet alleen procesmatig met elkaar samen te werken, maar ook op inhoud voor een gezamenlijke grondstrategie. Voor kansen en oplossingsruimte, bijvoorbeeld grondbeschikbaarheid, agrarische locaties met perspectief, of maatregelen, wordt dan samen gezocht in het grensgebied. Dit gebeurt met partijen die daar betrokken zijn. Indien nodig wordt de grens verplaatst.

4.5 Aansluiten op programma Grenscorridor “profiteren van voorwerk”

Het Programmabureau Grenscorridor is afgelopen jaren gegroeid tot een organisatie die expertise levert, samenwerking faciliteert, capaciteitsondersteuning en netwerk biedt aan de gebiedspartners. Dit vindt bijvoorbeeld plaats bij vragen over financiering en bestuurlijke verankering. Het oostelijk

deel van Grenscorridor sluit aan bij dit programma zodat de partners en de samenwerking hiervan gebruik kunnen maken. *Zie ook hoofdstuk 6*.

5. Gebiedsopgaven

Het oostelijk deel van het gebied Grenscorridor kent verschillende sectorale opgaven voor natuur, water, landbouw, recreatie, energie, mobiliteit en verstedelijking. Deze worden hieronder kort toegelicht.

5.1 Natuur

Uit de natuurdoelanalyse blijkt dat behoud van de kwaliteit van natuur niet geborgd is en de instandhoudingsdoelstelling niet gehaald gaat worden. Dit betekent dat aanvullende maatregelen voor natuurbescherming, natuurherstel, voor stikstofreductie en hydrologisch systeemherstel noodzakelijk zijn om te zorgen dat habitat- en soortenbehoud geborgd is en daarmee de wettelijke (uitbreidings- en verbeter) doelstellingen kunnen worden gehaald vóór 2030. De natuuropgave staat beschreven in de Gebiedsfactsheets[1].

Voor de gebieden Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux zijn er drie opgaven waaraan de komende jaren moet worden gewerkt.

1. Natura 2000
• Tegengaan daling grondwaterstand (systeemherstel) door het vasthouden van water, waterinfiltratie en vernatting. Natte Natuur Parels krijgen voorrang bij anti-verdrogingsmaatregelen omdat deze (natuur)gebieden sterk afhankelijk zijn van hoge grondwaterstanden of kwel (“de grondwatermachine herstellen”);
• Verbeteren waterkwaliteit waterlopen;
• Verminderen stikstofdepositie beneden kritische depositiewaarde (KDW).

2. Natuur Netwerk Nederland & Brabant
Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) /Brabant (NNB) moet worden afgemaakt door het realiseren van nieuwe natuur en ecologische verbindingszones tussen bestaande gebieden. Het NNN/NNB wordt gevormd door bestaande en nieuwe natuurgebieden die door ecologische verbindingszones (EVZ) met elkaar verbonden zijn. Een natuurvriendelijke oever kan hier onderdeel van zijn (zie ook 5.2). Hierdoor kunnen dieren zich makkelijker verplaatsen tussen verschillende natuurgebieden en wordt de biodiversiteit bevorderd. Het gaat grofweg nog om 369 ha voor het gehele Grenscorridorgebied.

Naast een kwantitatieve wateropgave is er ook sprake van een kwalitatieve opgave. De grondwaterstanden in het NNB moeten afgestemd worden op de ambitie voor natuurdoeltypen en het water dient van goede kwaliteit te zijn. Daar waar tegenstrijdigheden zijn, worden habitattypen van Natura 2000 als leidend gezien.

[1] Gebiedsfactsheets Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux t.b.v. GGA Grenscorridor 2026

3. Uitbreiding Groenblauwe dooradering en bossenstrategie
Het oostelijk deel van het gebied Grenscorridor kent een prachtige groenblauwe dooradering. Aaneengeschakelde sloten, hagen, houtwallen en bomenlanen zijn onmisbaar voor de biodiversiteit en beleving van het landschap. Het doel (richtinggevend) is dat deze groenblauwe dooradering versterkt wordt tot 10% van het gebied in 2050 (inclusief bestaande elementen). Daarnaast is er een richtinggevende opgave voor realisatie van nieuw bos op de Grenscorridor. Op basis van evenredige verdeling in Brabant gaat het om 323 hectare binnen NNB en 66 hectare buiten NNB (totaal 389 hectares nieuw bos voor 2030) voor het gehele Grenscorridorgebied.

5.2 Water

Een klimaatrobuust watersysteem is belangrijk voor het hele gebied en hieraan werken heeft gevolgen voor de inrichting en het gebruik van de ruimte. Een toekomstbestendig watersysteem verbindt de verschillende sectorale opgaven. *Water en bodem sturend* is een integrale benadering met aandacht voor voldoende water (kwantiteit), schoon water (kwaliteit) en voorkomen van wateroverlast (droge voeten). Hier sluit ook het streven naar een vitale bodem op aan (schoon, gezond en weerbaar). Bij een toekomstbestendig watersysteem wordt gekeken naar de flanken, de hoge zandruggen en bebouwd gebied, niet alleen naar het beekdal. Een belangrijk doel is om meer water vast te houden, minder grondwater te gebruiken en ruimte te bieden voor water om overlast en schade te beperken. Voor het gebiedsproces is het belangrijk dat alle partners tijd en goede informatie krijgen om een duidelijk beeld te ontwikkelen van de integrale benadering van *Water en bodem sturend* en de invloed op de ontwikkeling van het gebied. Partners moeten voorbereid zijn en hieraan bij kunnen dragen. Door dit gezamenlijk te onderschrijven, wordt deze integrale benadering onderdeel van het gesprek over en keuzes voor de inrichting van het gebied.

Structurele maatregelen moeten leiden tot een klimaatbestendig (grond)watersysteem. Vanuit Kaderrichtlijn Water (KRW) wordt o.a. ingezet op beekherstel voor een natuurlijke inrichting, stroming en verbinding met het beekdal. Natuurvriendelijke oevers zijn een concrete uitwerking hiervan en versterken de biodiversiteit en waterkwaliteit. Natte natuurparels vormen een onderdeel dat gericht is op herstel van het hydrologisch systeem. De *watertransitie* vormt een verbindend element tussen opgaven in het gebied. Er is ruimte nodig om de kwaliteit van het grondwater en oppervlaktewater te verbeteren. Voor een overzicht van watergerelateerde beleids- en strategienota's zoals de KRW) wordt verwezen naar Gebiedsfactsheets Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux uit 2026.

5.3 Landbouw

Voor agrariërs is zicht op een gezonde toekomst belangrijk. In het gebied is een diversiteit aan agrarische bedrijven. Naast melkveehouders, zijn er akkerbouwbedrijven en een enkele varkenshouderij. Gebiedspartners zien agrariërs als een belangrijke factor voor een toekomstbestendig gebied. Het gesprek met agrariërs en de verdieping in hun situatie vormt het vertrekpunt.

Maatwerk bieden en randvoorwaarden invullen
Elk bedrijf en elke situatie is anders, er is geen *one size fits all* oplossing. Op het erf komen alle vraagstukken samen, ondernemers zijn daarom op zoek naar integrale oplossingen. Ondernemers

willen zelf hun eigen transitiepad kunnen kiezen dat past bij de persoonlijke situatie, de omgeving en het bedrijf. Dit kan gaan over extensivering, het zetten van stappen naar natuurinclusief, maar ook innovatie en intensivering. Er zijn verschillende paden om naar een gezonde toekomst toe te werken. Vanuit het gebiedsproces worden ondernemers ondersteund met kennis en ervaring. Blijvende agrarische ondernemers worden geholpen om het toekomstperspectief te versterken in een gebied met landschappelijke ambities en waarin verstedelijking toeneemt. Stappen zetten richting een gezond verdienmodel voor de agrariër is daarbij belangrijk. Dit kan per casus verschillen. In de uitwerking in deelgebieden wordt de vraag gesteld hoe agrarisch ondernemerschap kan passen bij de omgevingskwaliteiten en vice versa.

Om dit te bereiken zijn er belangrijke randvoorwaarden in te vullen. Zo is er beschikbaarheid en betaalbaarheid van grond nodig voor de agrarische sector. Agrarische bedrijven hebben grond nodig om invulling te geven aan opgaven op gebied van klimaat, bodem en water en om te kunnen voldoen aan wet- en regelgeving. Agrarische structuurversterking zorgt voor versterking van de positie van agrarische bedrijven, het versterken van de huiskavels, de grondpositie van agrarische ondernemers en zorgt voor behoud van leefbaarheid in het buitengebied. Daarnaast is dit ook nodig om de puzzel met andere opgaven te kunnen leggen. Diversiteit en maatwerk zijn hierbij belangrijke aspecten. Daarnaast is het richting de toekomst van belang om ook de locaties die op lange termijn geschikt blijven voor agrarische activiteiten, te behouden.

Onduidelijkheid over de impact van de doelen creëert op dit moment onzekerheid. Het is van belang om samen met de ondernemer te zoeken naar oplossingen die bijdragen aan de doelen en een duurzaam perspectief voor het bedrijf. Dit moet landen in een totaalplan met de benodigde vergunningen zodat een ondernemer ook daadwerkelijk stappen kan zetten. Langjarige afspraken zijn cruciaal om langjarig zekerheid te kunnen bieden zodat ondernemers weer een generatie vooruit kunnen kijken. Een ondernemer moet op de gemaakte afspraken kunnen bouwen zonder zorgen over nieuw beleid waardoor plannen weer van tafel kunnen.

Om het contact met agrariërs op de korte en lange termijn van waarde te laten zijn moet de organisatie vanuit publieke partijen op orde zijn. De gebiedspartners willen stabiliteit in het contact met agrariërs en voorkomen dat zij onnodig van verschillende kanten benaderd worden. Daarnaast is kennis, slagkracht en tempo nodig bij bevoegde gezagen voor de beoordeling van voorgestelde oplossingen. Dat draagt bij aan kwaliteit en daarmee kunnen ondernemers daadwerkelijk stappen zetten.

5.4 Recreatie

De natuur in het gebied vormt een trekpleister voor eigen inwoners en bezoekers uit de wijde omgeving. De nabijheid van toegankelijk landelijk gebied is van belang voor de leefbaarheid in de omliggende (kleine) dorpen en voor inwoners van het stedelijk gebied van Eindhoven en Veldhoven. Ook is dit gebied nodig om een verstedelijkingsopgave (zie 5.7) mogelijk te maken. In het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux vinden recreanten hun entree op vele verschillende locaties. Het Natura 2000-gebied kan geen extra druk aan. Om te waken over de kwetsbare plekken is een goede zonering van belang. De omliggende, landelijke gebieden (buiten Natura 2000-gebied) spelen een belangrijke rol voor het verminderen van de recreatiedruk. Een

voorbeeld hiervan is Gijzenrooi. Omliggende natuurgebieden met een combinatie van agrarisch gebruik en recreatie leveren daarmee een bijdrage aan het verminderen van druk op het Natura 2000-gebied. Een solide organisatie zoals bij Grenspark Groote Heide is van belang is om recreatie en toerisme in deze gebiedsgerichte aanpak mede vorm te geven.

5.5 Energie

In Noord-Brabant heeft elke regio een opgave om aan de energietransitie bij te dragen. Het ontwikkelen van locaties voor het opwekken van energie is een gebiedsopgave. De opgaven, zoals opgenomen in de Regionale Energie Strategie (RES), zijn onderdeel van de ruimtelijke invulling en uitwerking van de deelgebieden. De gemeenten hebben energiedoelstellingen. Deze opgaven zijn relevant voor een passende geïntegreerde ruimtelijke indeling in het gebied. De agrarische sector kan ook een belangrijke rol spelen in de energietransitie. Anno 2026 speelt daarnaast nog de zoektocht naar een passend tracé voor een nieuwe ondergrondse 150 kV-verbinding tussen Eindhoven-Oost en Maarheeze en de netuitbreiding (bovengronds) van een 380 kV-verbinding tussen Eindhoven en Maasbracht.

5.6 Mobiliteit

Het werken aan een vlotte bereikbaarheid en doorstroming in het gebied zijn belangrijke voorwaarden om de ambities van gebiedspartners mogelijk te maken. De mobiliteitsprogrammering van de provincie en regio hebben invloed op het gebied. De ambities van het verstedelijkingsprogramma, zie ook 5.7, moeten leiden tot een *mobiliteitstransitie* (o.a. in korte termijnpakket 1 en 2 en Beethovenconvenant), met aandacht voor o.a. (snel)fietspaden, mobiliteitshubs en optimalisaties van bestaande infrastructuur. Daarbij is ook aandacht nodig voor het verduurzamen van de mobiliteit en de impact van uitbreiding van infrastructuur. De partners streven naar een aanpak waarbij veiligheid een grote rol speelt en er meer aandacht is voor fietsers, voetgangers en veilige routes.

5.7 Verstedelijking

Vanuit het Verstedelijkingsakkoord van het Stedelijk Gebied Eindhoven (2019), de Regionale woondeal Zuidoost-Brabant (2023) en de schaalsprong van de Brainportregio (o.a. door de groei van ASML) is het de ambitie om veel nieuwe woningen mogelijk te maken. De impact hiervan op het gebied is groot. Er zijn plekken aangewezen (of worden onderzocht) voor woningbouw en voor bedrijven(terreinen). De vestiging van mensen in en nabij het oostelijk deel van Grenscorridor betekent ook een toename van recreatie en behoefte aan ruimte hiervoor.

5.8 Overige ontwikkelingen

In en rondom het gebied zijn ook ontwikkelingen die niet direct onder het gebiedsprogramma vallen, maar wel een verbinding hebben. Zo zijn er plannen vanuit het ministerie van Defensie voor meer ruimte voor training, materieel en personeel. Het ministerie wil de Nassau Dietzkazerne in Budel weer gaan gebruiken. Daarvoor is o.a. revitalisering van bestaand vastgoed voorzien en uitbreiding van oefenterreinen. Dit vraagt extra ruimte binnen de gemeente Cranendonck die druk op ruimte voor agrariërs en natuur vergroot. De ingebruikname van de kazerne en de uitbreidingsplannen

vallen buiten het oostelijk deel van Grenscorridor. Indien nodig worden deze ontwikkelingen besproken binnen de gebiedsaanpak van het oostelijk deel van Grenscorridor.

6. Gebiedsprogramma Grenscorridor

6.1 Van gescheiden trajecten naar één Gebiedsprogramma Grenscorridor

Er is sprake van één Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux. Er is overlap en onderlinge verwevenheid in de gebiedsopgaven tussen west en oost. De uitdagingen in het gebied vragen een langdurige en gezamenlijke inzet en afstemming over de inzet van verschillende maatregelen. De partners werken dan ook vanuit één gebiedsprogramma Grenscorridor. Gezamenlijk staan zij voor het behalen van doelen en het nakomen van afspraken. Onderdeel van dit proces is ook om gezamenlijk de benodigde feiten in kaart te brengen (*joint fact finding*). Dit gebeurt nu al met de nieuwe versie van het document *Gebiedsfactsheet Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux Grenscorridor*.

Het westelijk deel van Grenscorridor zit in een andere fase dan het oostelijk deel. Voor de invulling van het programma in het oostelijk deel van Grenscorridor vormt de aanpak in west geen blauwdruk, wel worden de ervaring en de instrumenten benut waar het kan.

Met de bekrachtiging van samenwerkingsafspraken verbinden partijen zich als partner aan het Gebiedsprogramma Grenscorridor. Alle partners spannen zich in om de benodigde personele inzet beschikbaar te krijgen om deel te nemen in de gebiedsgerichte samenwerking. Iedere partij zet zich - binnen de eigen mogelijkheden en bevoegdheden - in om bij te dragen in de deelgebieden. Het Programmabureau Grenscorridor op haar beurt zet zich in voor de 5 sporen aanpak (zie 6.3) en is faciliterend aan de partners en initiatieven vanuit het gebied.

Voor de financiering van het programma en ingediende projectvoorstellen is vanuit Aanpak Landelijk Gebied (ALG) in totaliteit ca. €67,5 miljoen beschikbaar gekomen door ‘financiële’ inbreng van provincie Noord-Brabant, waterschap De Dommel, Brabant Water, Brabants Landschap en gemeente Geldrop-Mierlo. Voor de gelden van de ALG wordt een overeenkomst gesloten tussen waterschap en provincie.

6.2 Inzet op uitvoering projecten en invulling deelgebieden

In de vervolgstappen wordt ingezet op het werken vanuit deelgebieden met de partners die daar daadwerkelijk betrokken zijn. Om de samenwerking in een deelgebied te starten is een besluit van het Bestuurlijk Overleg (BO) nodig. Onderdeel van een voorstel om een deelgebied aan te wijzen, is ook een inschatting van de benodigde capaciteit per partner zodat alle betrokken partners kunnen beoordelen of deelname haalbaar is en aan welke looptijd wordt gedacht. Concrete inzet, inclusief beschikbare capaciteit, is een randvoorwaarde. Partners behouden altijd het recht hun inzet aan te passen. Voor de eerste twee deelgebieden in oost wordt verkennend gesproken met de partners rond Paaldijk-Renheide en Gijzenrooi. Andere gebieden waar over gesproken is met partners, zijn Witsem in gemeente Cranendonck en het gebied Leender-Strijp en Heggerdijk in Heeze-Leende.

Als een deelgebied door het BO is aangewezen, wordt een gebiedsteam gevormd. Dit is een groep die wordt gevormd door mensen van betrokken partners in dat gebied, mensen van het programmabureau Grenscorridor en ingenieursdiensten. Vervolgens vindt een gebiedsanalyse plaats om een concreter beeld te krijgen van de opgaven in een deelgebied, hoe de opgaven zich tot elkaar verhouden en welke partijen of groepen nog meer betrokken zijn. Vervolgens wordt een plan van aanpak gemaakt dat aansluit op de lokale situatie, met een overzicht van alle relevante lopende en toekomstige initiatieven. Een uitwerking in een deelgebied vindt plaats om in nauwe afstemming met de grondeigenaren in het gebied te komen tot een gedragen, vastgesteld en verankerd ruimtelijk plan. Dit is inclusief een integraal maatregelenpakket en een (meerjaren) grond- en uitvoeringsstrategie. De plannen moeten ruimtelijk - juridisch geborgd worden. De borging vindt plaats in verschillende instrumenten en procedures. De precieze uitwerking hiervan wordt met de gemeenten bepaald.

Het programmabureau Grenscorridor faciliteert de samenwerking in de deelgebieden, steunt de gemeenten in hun rol als bevoegd gezag bij het vaststellen van de deelgebiedsuitwerkingen en ondersteunt bij de organisatie van het netwerk in het deelgebied, waarbij iedere partij haar eigen rol kan pakken. Binnen een deelgebied kunnen voor specifieke bedrijfscasuïstiek ook specialisten aan het werk gaan vanuit de partners of het programma. Vanuit het programmabureau worden periodiek evaluaties gedaan van de samenwerking in de deelgebieden. Een aandachtspunt is dat bedrijven en percelen van ondernemers niet altijd samenvallen met grenzen van deelgebieden. Het programmabureau heeft een rol in het zorgdragen dat bedrijven niet vanuit meerdere processen betrokken worden en dat er met ondernemers ook specifiek vanuit hun bedrijfslocatie wordt gekeken naar de doelen die op hen afkomen.

Binnen de 5 sporenaanpak vallen deze activiteiten onder spoor 3 en 4 (zie 6.3).

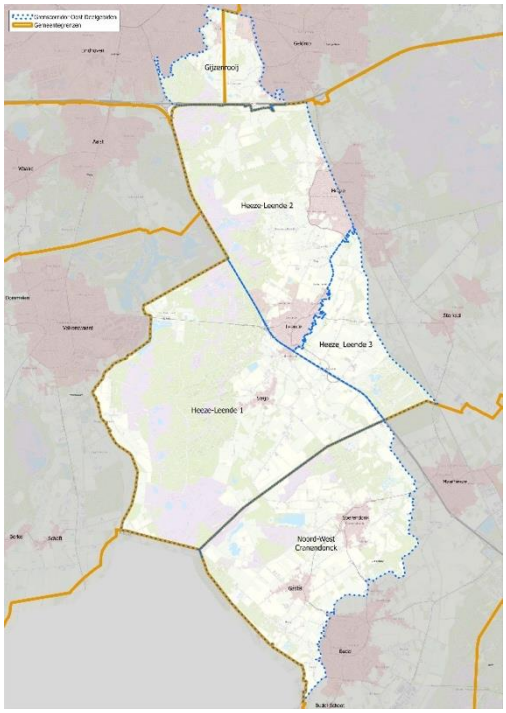

Figuur 2. Een voorstel voor een deelgebiedindeling in het oosterlijke deel Grenscorridor

Overzicht deelgebieden:

Gijzenrooi	*Heeze-Leende 3*
Heeze-Leende 1	*Noord-West Cranendonck*
Heeze-Leende 2	

In deelgebied Gijzenrooi wordt samenwerking gezocht met gemeente Eindhoven, gericht op de uitvoering.

6.3 Werkwijze programmabureau Grenscorridor

De gebiedspartners in het oostelijk deel van Grenscorridor sluiten aan op de werkwijze van het Programmabureau Grenscorridor. De 5 sporenaanpak is hierbij leidend (zie figuur 3). De 5 sporen hebben invloed op elkaar en lopen tegelijkertijd. Met deze sporen is geborgd dat lokale energie benut kan worden, dat lopende initiatieven door kunnen, dat visies voor deelgebieden opgepakt worden en ruimtelijk geborgd worden. Voor de aanpak is een belangrijk element dat er gedurende het traject wordt geleerd van de opgedane ervaring en producten die al zijn ontwikkeld.

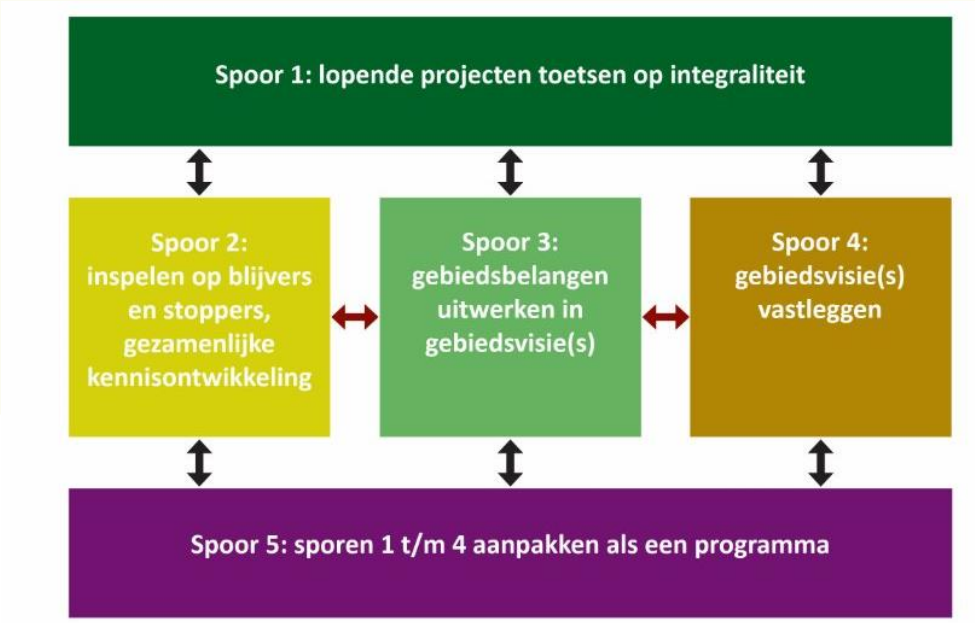

Figuur 3. De 5 sporenaanpak programmabureau Grenscorridor

Spoor 1: Toets integraliteit lopende projecten – vergevorderde projecten gaan door
Binnen spoor 1 worden lopende projecten met een relatie met de gebiedsgerichte aanpak in kaart gebracht door een deelgebiedsteam. Vergevorderde projecten gaan mee als autonome ontwikkeling in een deelgebiedsuitwerking. Overige gebiedsopgave-gerelateerde initiatieven krijgen een integraliteitstoets. Dit wil zeggen dat samen een afweging wordt gemaakt of en op welke manier een project door kan. Het is van belang dat projectleiders van alle lopende projecten met een relatie met de gebiedsopgaven weten van de gebiedsgerichte aanpak en van de meervoudige belangenbenadering (zie 4.1).

Spoor 2: Ingaan op lokale energie
Het uitgangspunt voor spoor 2 is een toekomstperspectief van de blijvende boer, waarbij de relatie van het bedrijf met de directe omgeving belangrijk is. In samenhang kan worden beoordeeld op

welke manier dit initiatief verder gebracht moet worden en door wie. Ideeën van ondernemerslanden zoveel als kan in de deelgebiedsuitwerking, zie spoor 3 en 4. De deelgebiedsteams bieden gemeenten ondersteuning. Indien relevant en er een relatie is met de gebiedsopgaven betrekt de gemeente het programmabureau bij nieuwe, lokale initiatieven.

Spoor 3: Uitwerking belangen tot gebiedsvisie(s) & Spoor 4: Ruimtelijke verankeren van de gebiedsvisies in gemeentelijke omgevingsplannen
Vanuit spoor 3 werken deelgebiedsteams aan deelgebiedsuitwerkingen met een bijpassende grondstrategie en instrumenten. Met bestuurlijke steun moeten deze formeel vastgesteld en verankerd worden in spoor 4. Een integrale aanpak en sturing van betrokken partijen en programmabureau moeten leiden tot een snellere en betere stap naar uitvoering. De deelgebiedsteams zijn er ter ondersteuning van de gemeente. De gemeente houdt zelf de eindverantwoordelijkheid binnen haar eigen grenzen. Het programmateam is ondersteunend, sluit aan op het tempo dat partijen aan kunnen en zal rekening houden met de druk op de gemeentelijke organisaties.

Spoor 5 Programmatische aanpak sporen 1 t/m 4
Vanuit het programmabureau zal de programmatische aanpak over de sporen heen worden vormgegeven.

6.4 Bestuurlijke spelregels

Alle gebiedspartners kiezen uit overtuiging om gezamenlijk te werken aan de gebiedsopgaven. De volgende bestuurlijke spelregels zijn hierbij leidend:

1. We communiceren open en eerlijk naar elkaar. We zitten gelijkwaardig aan tafel en verrassen elkaar niet. Relevante ontwikkelingen worden snel gecommuniceerd en indien nodig bestuurlijk besproken.

2. We nemen verantwoordelijkheid. Alle partijen zetten zich maximaal in om zo snel als het kan tot concrete bijdragen in het gebied te komen.

3. We houden rekening met elkaar. Gezamenlijk draagvlak vinden we belangrijk voor de effectiviteit van besluiten. We hebben oog voor aandachtspunten van alle organisaties. Dat vraagt dat we naar elkaar luisteren en samen tot besluitvorming komen.

4. We trekken samen en met één verhaal op naar buiten. Met eenduidige communicatie, gebruikmakend van ieders netwerk, streven we ernaar om de lokale omgeving zo snel mogelijk aan te haken.

We omarmen diversiteit: de oplossingen die nodig zijn per deelgebied kunnen verschillen. Per deelgebied kiezen we een werkwijze die aansluit op de behoeften van de lokale partners. Er is oog voor de lokale realiteit en dynamiek, om de meeste waarde voor het gebied te realiseren.

6.5 Doorkijk vervolgproces

Na bekrachtiging van de samenwerkingsafspraken wordt vanuit het programmabureau Grenscorridor voor het oostelijk deel van Grenscorridor vlot daarna een Plan van Aanpak opgesteld. Dit generieke

en compacte plan vormt een basis voor de volgende fase, in de wetenschap dat er verder wordt gewerkt in deelgebieden, lopende projecten en lokale casussen. In het plan zal aandacht zijn voor de programmaopzet met inhoud (projecten, deelgebieden), financiën, risico's, organisatie, grondstrategie, planning en een specifiek onderdeel over participatie en communicatie voor het oostelijk deel van Grenscorridor. Dit plan is bedoeld voor alle partners en zal aan het Bestuurlijk Overleg Grenscorridor worden voorgelegd.